Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Provero bijeenkomst

Utrecht, 15 november 2016
Ernst Koperdraat
Jos Dolstra

Doel

- **Informeren**
- **Met elkaar verkennen van de strategie voor invoering van de Omgevingswet**

Vraag: hoe ver is uw organisatie?

Hoe ver is uw organisatie met de Omgevingswet?

- ✓ **Oriëntatiefase**
- ✓ **Ambitie bepalen**
- ✓ **Impact in beeld brengen**
- ✓ **Plan van aanpak**
- ✓ **Gestart met implementatie**

Wat is het probleem met het Omgevingsrecht?

- Het omgevingsrecht is te complex geworden.
- Er zijn teveel wetten en regels die samen geen goed samenhangend stelsel meer vormen voor de mensen die daar in de praktijk mee moeten werken: initiatiefnemers, belanghebbenden en overheden.
- Dit leidt zowel tot een minder goede bescherming van de kwaliteit van de leefomgeving als tot minder ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.
- Het biedt ook onvoldoende mogelijkheden om nieuwe uitdagingen aan te kunnen pakken als krimp, binnenstedelijke transformaties of de aanpak van leegstaande kantoren.

Aanleiding Omgevingswet

Eenvoudigere wetgeving in 4 stappen:

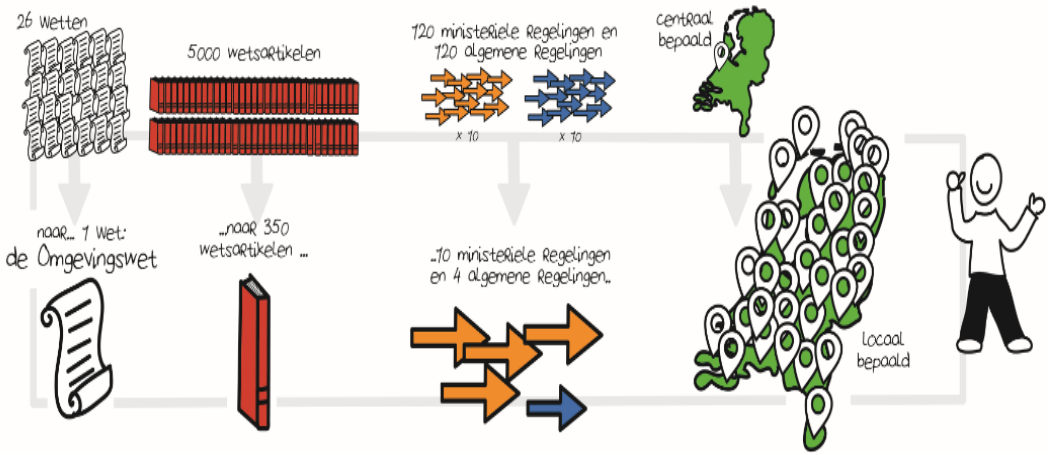

- **Van 26 wetten naar 1 wet**
- **Van 60 AMvB's naar 4 AMvB's**
- **Van 120 Ministeriele Regelingen naar ongeveer 10**

Verbeterdoelen Omgevingswet

Inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak

Samenhangende benadering beleid, besluitvorming en regelgeving

Versnellen en **verbeteren** besluitvorming

Bestuurlijke **afwegingsruimte**

Waarom nu aandacht voor de Ow?

- Toenemend besef impact Ow
- Niet alleen de wet, ook (bestuurs)cultuur
- Keuzes nu hebben al invloed op de implementatie
- Afstemming met partners nodig
- Vaak verweven met andere trajecten

- Nu al veel mogelijk

Planning

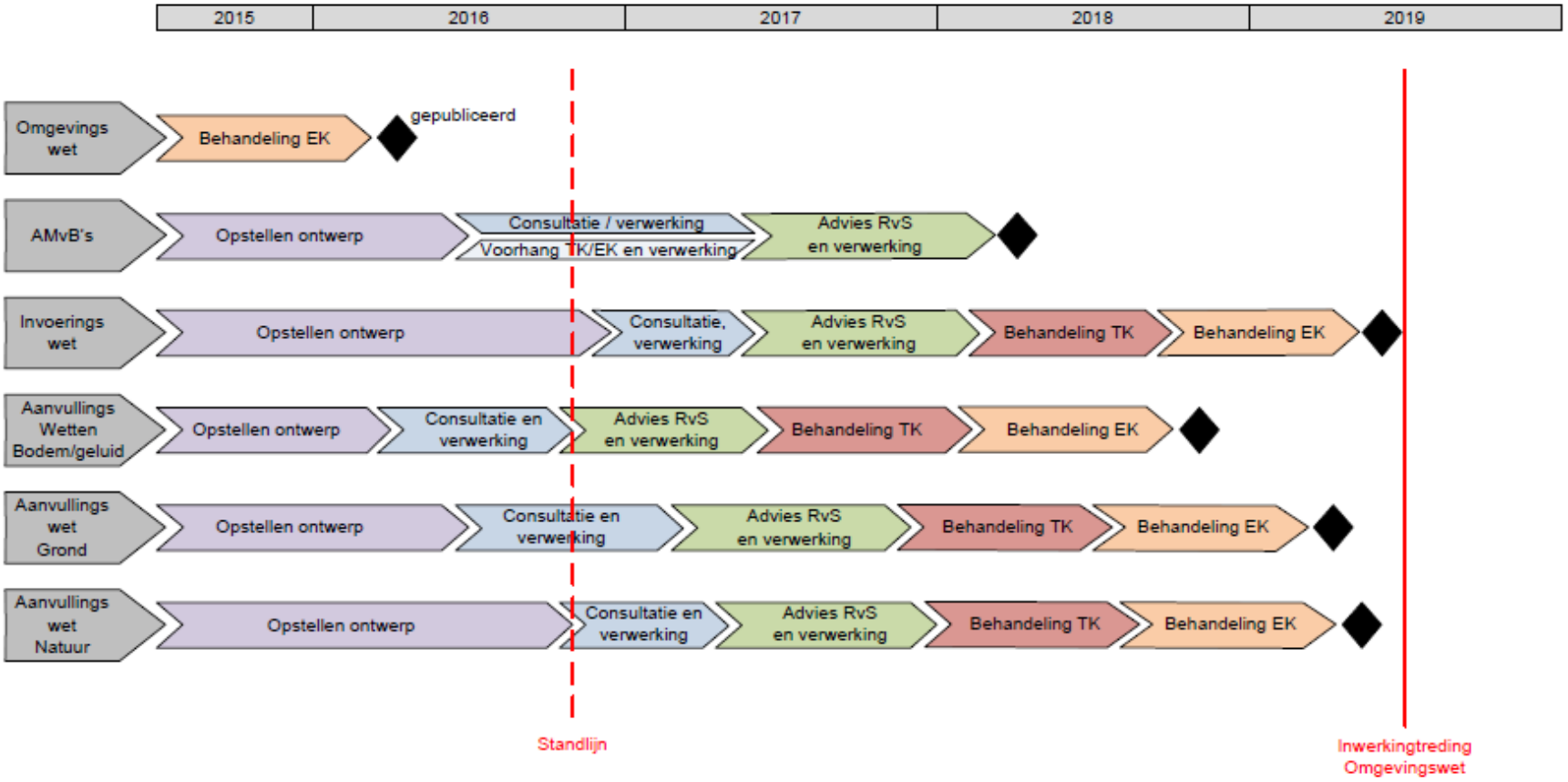
2015
2016
2017
2018
2019
Omgevings wet
Behandeling EK
gepubliceerd
AMvB's
Opstellen ontwerp
Consultatie / verwerking
Voorhang TK/EK en verwerking
Advies RvS en verwerking
Invoerings wet
Opstellen ontwerp
Consultatie, verwerking
Advies RvS en verwerking
Behandeling TK
Behandeling EK
Aanvullings Wetten Bodem/geluid
Opstellen ontwerp
Consultatie en verwerking
Advies RvS en verwerking
Behandeling TK
Behandeling EK
Aanvullings wet Grond
Opstellen ontwerp
Consultatie en verwerking
Advies RvS en verwerking
Behandeling TK
Behandeling EK
Aanvullings wet Natuur
Opstellen ontwerp
Consultatie en verwerking
Advies RvS en verwerking
Behandeling TK
Behandeling EK
Standlijn
Inwerkingtreding Omgevingswet

Planning implementatie

- 2016: Bewustwording en verdieping.
- 2017: Voorbereiding en verandering.
- 2018: Realisatie en verankering.
- 2019: Evaluatie en verbetering.

Meer dan een wet

Complex vraagstuk

- **Politiek-bestuurlijk vraagstuk en**
- **Juridisch vraagstuk en**
- **Beleidsvraagstuk en**
- **Organisatievraagstuk en**
- **Samenwerkingsvraagstuk en**
- **Participatievraagstuk en**
- **Procesvraagstuk en**
- **Informatiekundig vraagstuk en**
- **Dienstverleningsvraagstuk en**
- **HRM-vraagstuk en...**

juridisch instrumentarium

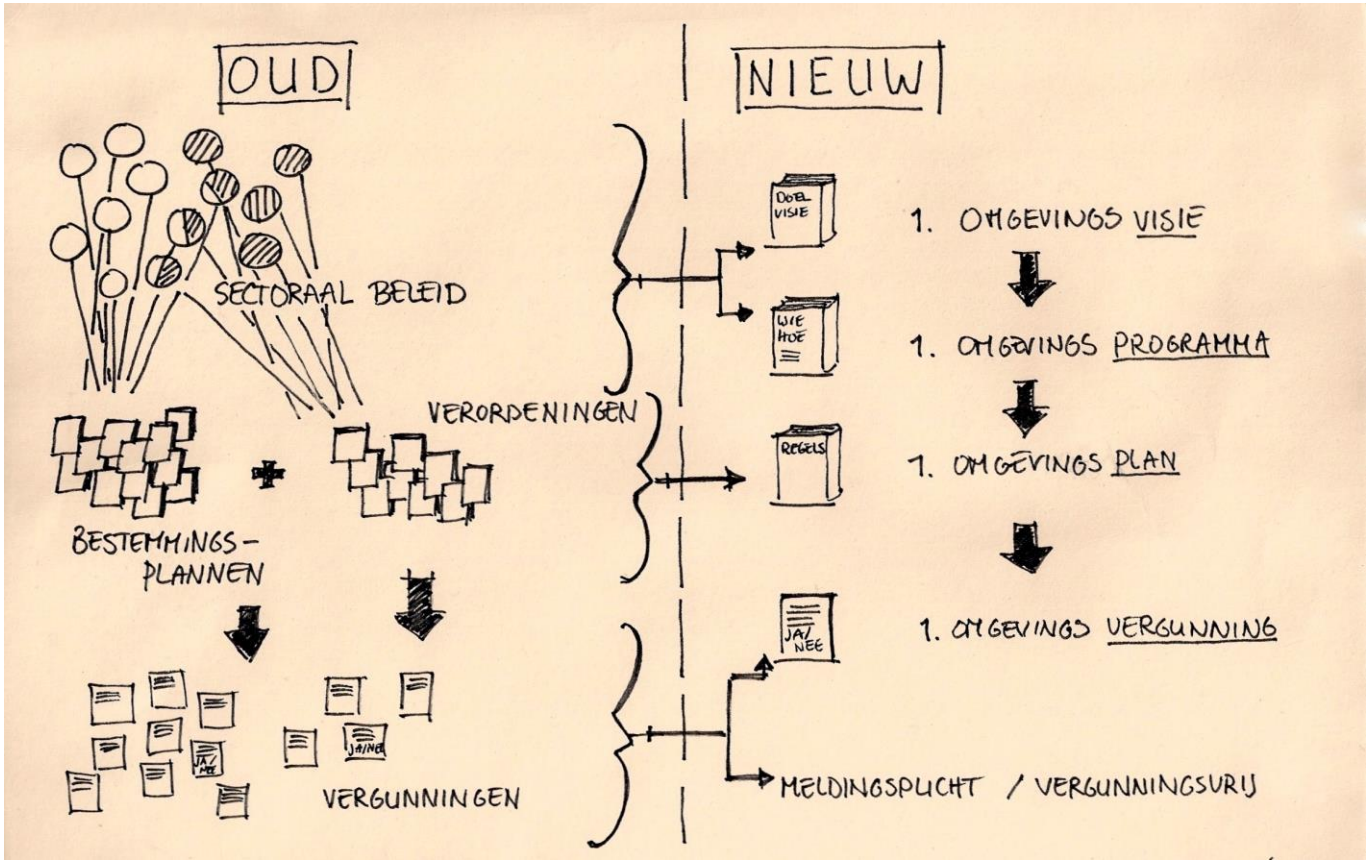

Andere manier van werken

- **Meer/anders integraal werken**
- **Meer/anders gebiedsgericht werken**
- **Meer/anders in regionale samenwerking**
- **Meer/anders in samenwerking met de samenleving**

Op basis van een andere verhouding en verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en samenleving

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Van loket naar digitaal

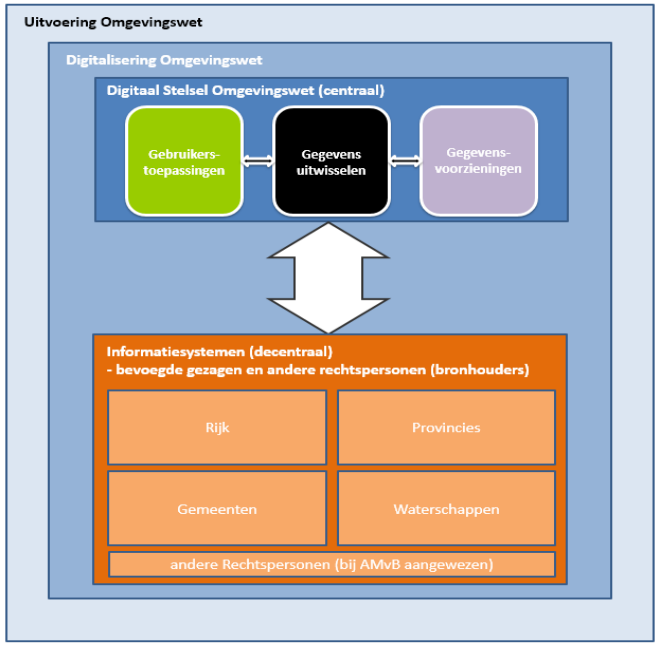

Dilemma

Gemeenten bronhouder vs waar ligt de informatie?

Dus:

Bezint eer ge begint

Ambitie met de wet

In welke mate wil je gebruik maken van de ruimte die de wet biedt om anders te werken op het fysieke domein?

Hulpvragen:

- Wat voor gemeente ben je c.q. wil je zijn?
- Hoe werk je nu en hoe wil je werken?
- Wat zijn je politiek-bestuurlijke ambities op het fysieke domein en tav de verhouding gemeente-samenleving?
- Hoe groot zijn de maatschappelijke opgaven op het fysieke domein?
- Welke mate van maatschappelijk initiatief is er in de samenleving?
- Welke andere kaders zijn van belang voor het bepalen van een realistische ambitie: beschikbare middelen, capaciteit, kwaliteit…?

Keuze invoeringsstrategieën

- **Wil je de Ow als kans aangrijpen om de werkwijze helemaal te vernieuwen of wil je liever uitgaan van de huidige werkwijze en beleidskaders? *(veranderen – aanpassen)***
- **Wil je je vooral op de externe opgaven en actoren in het fysieke domein richten of wil je je in eerste instantie op de eigen organisatie cq kosten en baten richten? *(externe – interne focus)***

INVOERINGSSTRATEGIEËN

Hoe kijken mensen naar de veranderopgaven van de OmgevingsWet en wat gaan ze doen om die te realiseren?

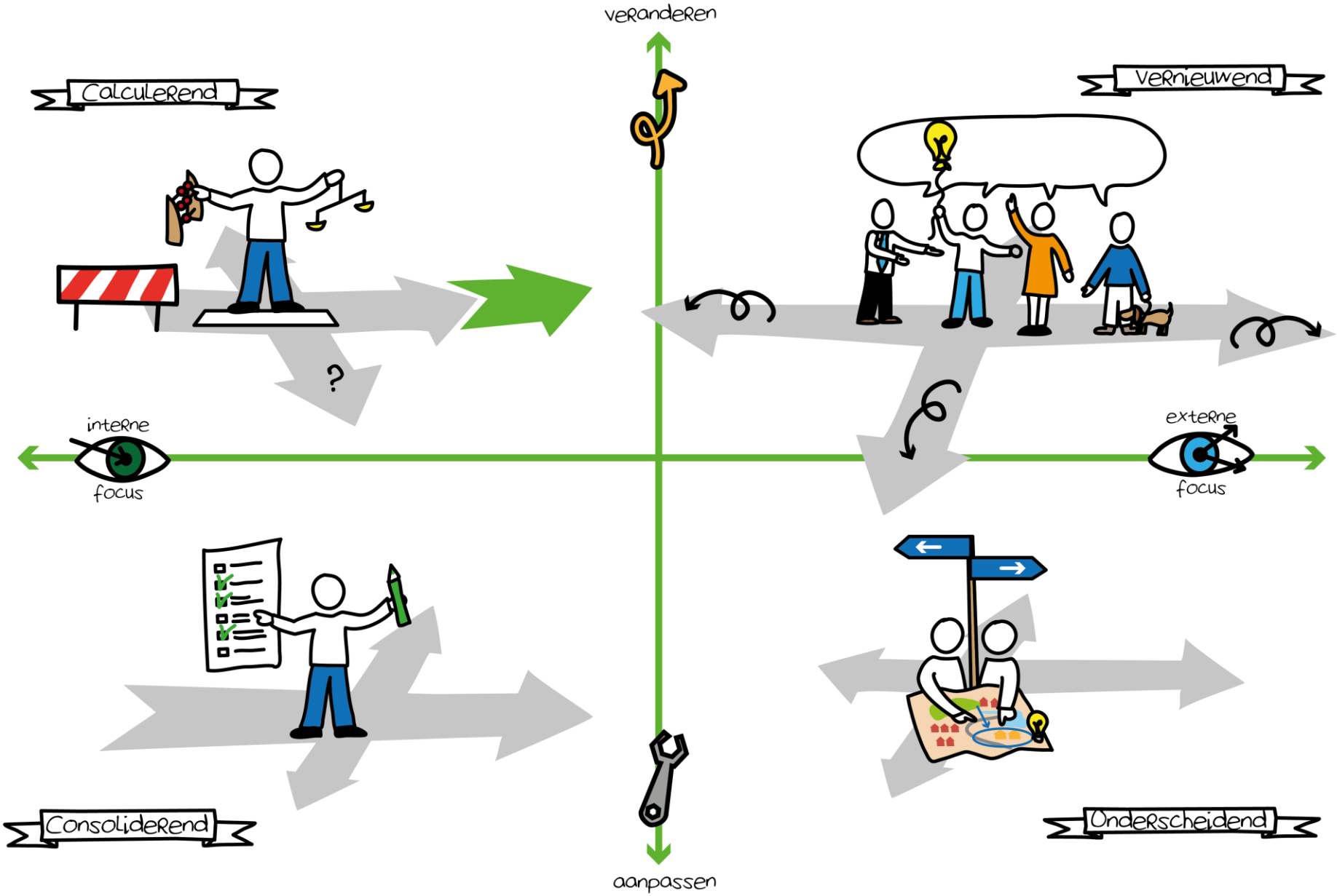

I. Consoliderend

- Aanpassen & Interne focus
- Uitgaan van de huidige situatie
- Inventariseren wat er moet gebeuren
- Minimale realiseren
- Vakinhoudelijke benadering
- Planmatig werken in de lijnorganisatie
- Inhoudelijk plan maken

II. Calculerend

- Veranderen & Interne focus
- Uitgaan van de nieuwe situatie
- Analyseren wat daar voor nodig is
- Impactanalyse en businesscase maken tbv keuze
- Keuzes maken obv efficiency en effectiviteit
- Resultaatgericht werken in de vorm van project of programma in lijn of daarnaast

III. Onderscheidend

- Aanpassen & Externe focus
- Huidige situatie is vertrekpunt
- Keuze voor bepaalde gebiedsopgave voor vernieuwen
- Experimenteren
- Experimenten vaak naast bestaande lijnorganisatie
- Leren en doorontwikkelen
- Opgave- en gebiedsgericht werken

IV. Vernieuwend

- Veranderen & Externe focus
- Uitgaan van de nieuwe situatie
- Focus op mensen vanuit ambities en opgaven in de stad, het dorp, de regio
- Proces organiseren om samen te werken tussen samenleving en overheid
- Gezamenlijk de veranderopgave verkennen
- Proces- en mensgericht werken
- Vernieuwen in handelen

Perspectief op verandering

- **Welk verandertype heeft je persoonlijke voorkeur?**
- **Welk verandertype past bij jouw functie in jouw organisatie?**
- **Welke overwegingen heb je daarbij?**

INVOERINGSSTRATEGIEËN

Hoe kijken mensen naar de veranderopgaven van de OmgevingsWet en wat gaan ze doen om die te realiseren?

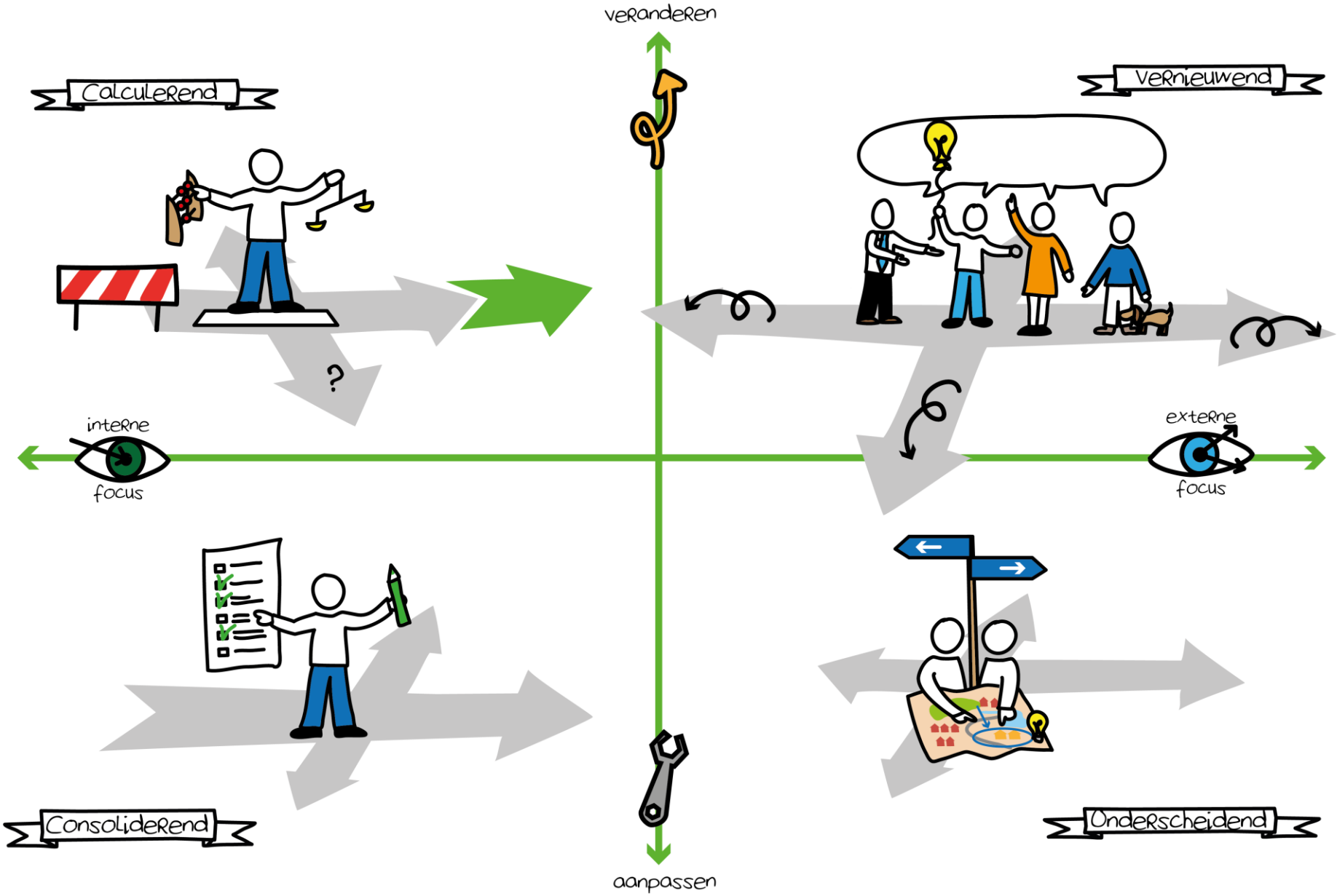

Deel II Verdieping van verandertypen en invoeringsstrategieën

Aanpak

Bespreking van sturingsperspectief per verandertype:

- **Presentatie bevindingen VNG**
- **Eerste reactie van degenen die dat type kozen**
- **Aanvulling door de rest**

4 x 15 minuten

Focus op vraag 1 en 2 van sturingsperspectief

Sturingsperspectief - focus

1. **Achterliggende waarden, emoties, identificaties en ambities**
2. **Keuzes invoeringsstrategie:**
   - **Werken met de kerninstrumenten**
   - **Elementen veranderopgave: samenwerking, participatie, integraal, gebiedsgericht, dienstverlening**
   - **Digitalisering**

Sturingsperspectief – overige vragen

3. Hoe met elkaar kennis opbouwen en leren
4. De governance van het verandertraject
5. De planning en de besluitvorming; hoe verder na 2024
6. Kansen en knelpunten

Gemeente Medemblik

Aan de slag met de Omgevingswet

Anneke van der Meer

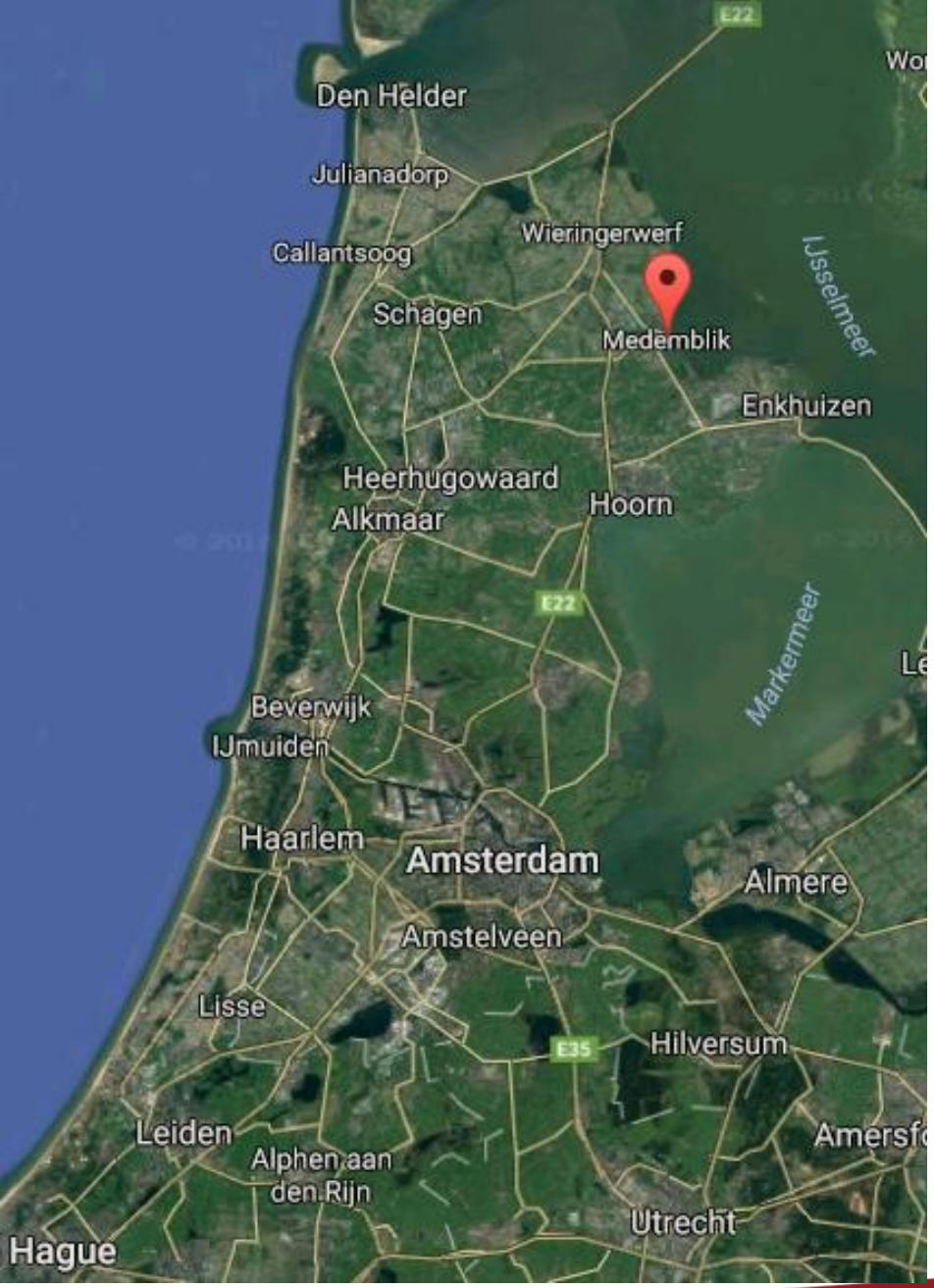

GEMEENTE
Medemblik

Provincie Noord Holland

Aan A7, circa 20 min A´dam

Stad Medemblik en 16 dorpen

43.746 inwoners

121 km2 land

135 km2 water

Den Oever
Hippolytushoef
Westerland
Makkum
Hindeloopen
Stavoren
Slootdorp
Wieringerwerf
Kreileroord
Warns
Medemblik
Middenmeer
Lutjewinkel
Winkel
Aartswoud
Opperdoes
Lambertschaag
Andijk
Enkhuizen
Wervershoof
Twisk
Oostwoud
Midwoud
Hoogwoud
De Weere
Abbekerk
Opmeer
Sijbekarspel
Benningbroek
Hauwert
Spanbroek
Nibbixwoud
Zwaagdijk-Oost
Wognum
Zwaagdijk-West
Westwoud
Hoogkarspel
Lutjebroek
Grootebroek
Bovenkarspel
Spierdijk
Zuidermeer
Zwaag
Venhuizen
Lelystad

NOORDZEE
Westfriese Omringdijk
IJSSELMEER
Poolland
Keins
Kreil
Kolhorn
Schagen
Winkel
Opperdoes
Medemblik
Eenigenburg
Aartswoud
Andijk
Oosterdijk
Onderdijk
Noordhollandsch kanaal
Krabbendam
Lambertschaag
Schoorldam
Wervershoof
Enkhuizen
Westfriesland
Koedijk
Broekerhaven
Hoorn
Wijdenes
Oosterleek
Oterleek
Ursem
Alkmaar
Avenhorn
Scharwoude
Schellinkhout
Oudendijk
omringdaiksait © 2011

USA TUNNICLIFFE
delta lloyd
delta lloyd
delta lloyd

7 West-Friese gemeenten

Medemblik
StedeBroec
Enkhuizen
Drechterland
Hoorn
Koggenland
Opmeer

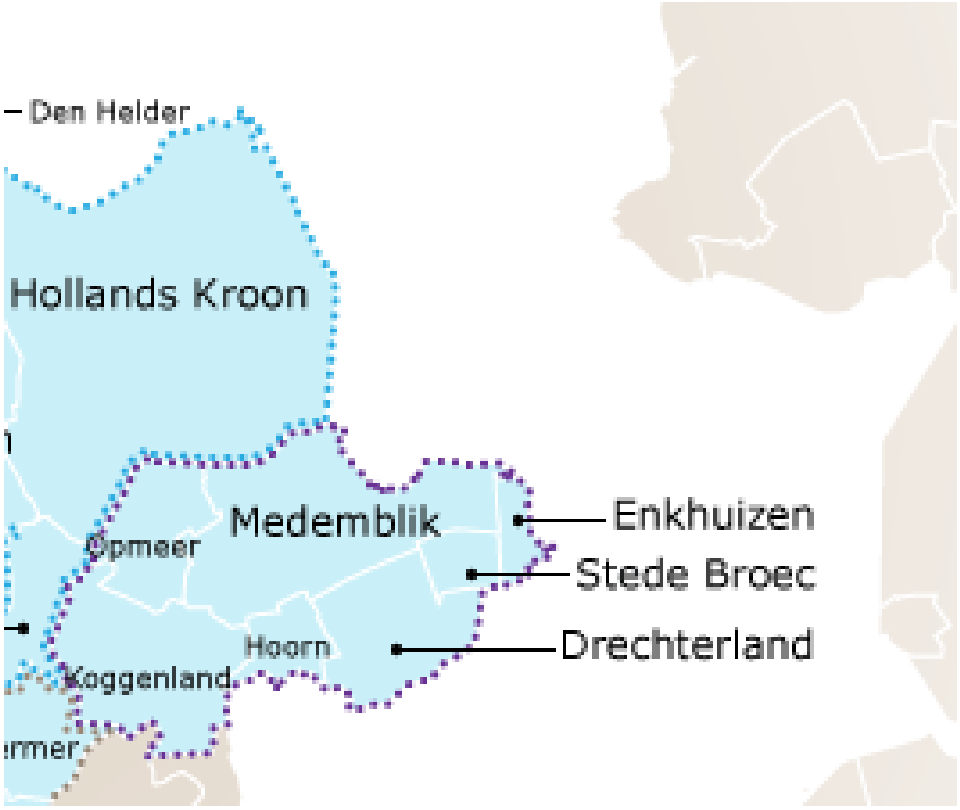

Implementatie Omgevingswet

1. Programma Leefbaarheid

geeft gezicht aan ‘geest’ Omgevingswet

uitnodigingsplanologie

burgerparticipatie

2. Regionale samenwerking

Waar nu mee bezig?

Inventarisatie en voorbereiding:

Veranderopgave / 0-meting:

⇒ Wat voor soort gemeente zijn we?

Plan van aanpak

⇒ Spoor: Westfriese nuchterheid of Westfriese Droom?

⇒ Welke acties?

Verkennen mogelijkheden regionale samenwerking

⇒ Welke belangen en acties?

Meer weten?

Tot straks in de groep!

Omgevingswet in Westland

Wouter Wubben, programmamanager Omgevingswet

15 november 2016

Even voorstellen

- Geboren en getogen in Westland
- In 2006 afgestudeerd aan Wageningen Universiteit, studie Forest and Nature Conservation
- 7 maanden stage in Washington State
- Ecoloog, beleidsadviseur, teamleider en programmamanager
- Getrouwd en twee zoontjes van 3 en 5
- Sporter: hardlopen en wielrennen
- Levensgenieter en reiziger

Gemeente Westland

- 105.000 inwoners
- 42.500 woningen
- 9.100 ha
- 53 % tuinbouw

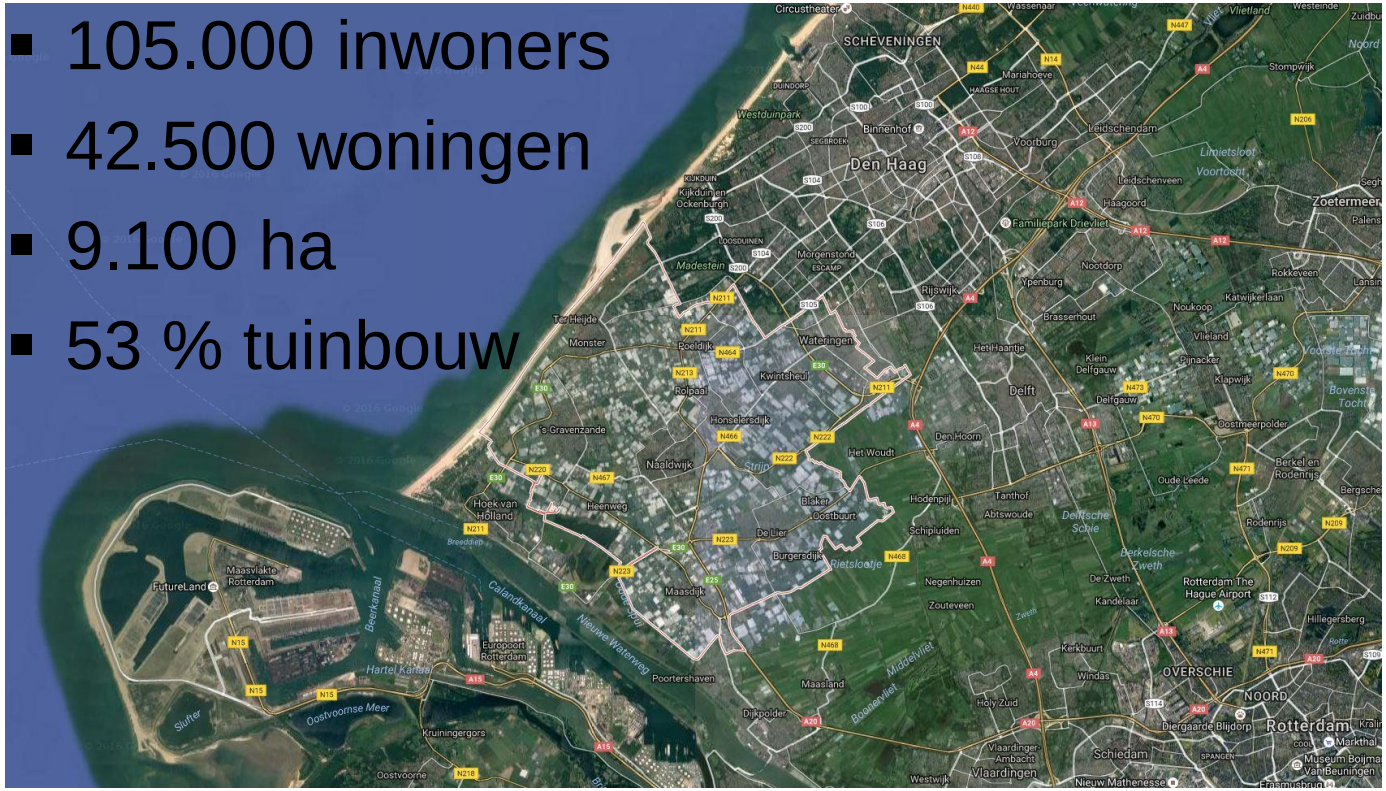

2015: Impactanalyse en Routekaart

Westland en de Omgevingswet

Integraal, betrouwbaar en snel

Visie, Impactanalyse en Routekaart 2015-2018

Structuur voor samenwerking en kennisuitwisseling

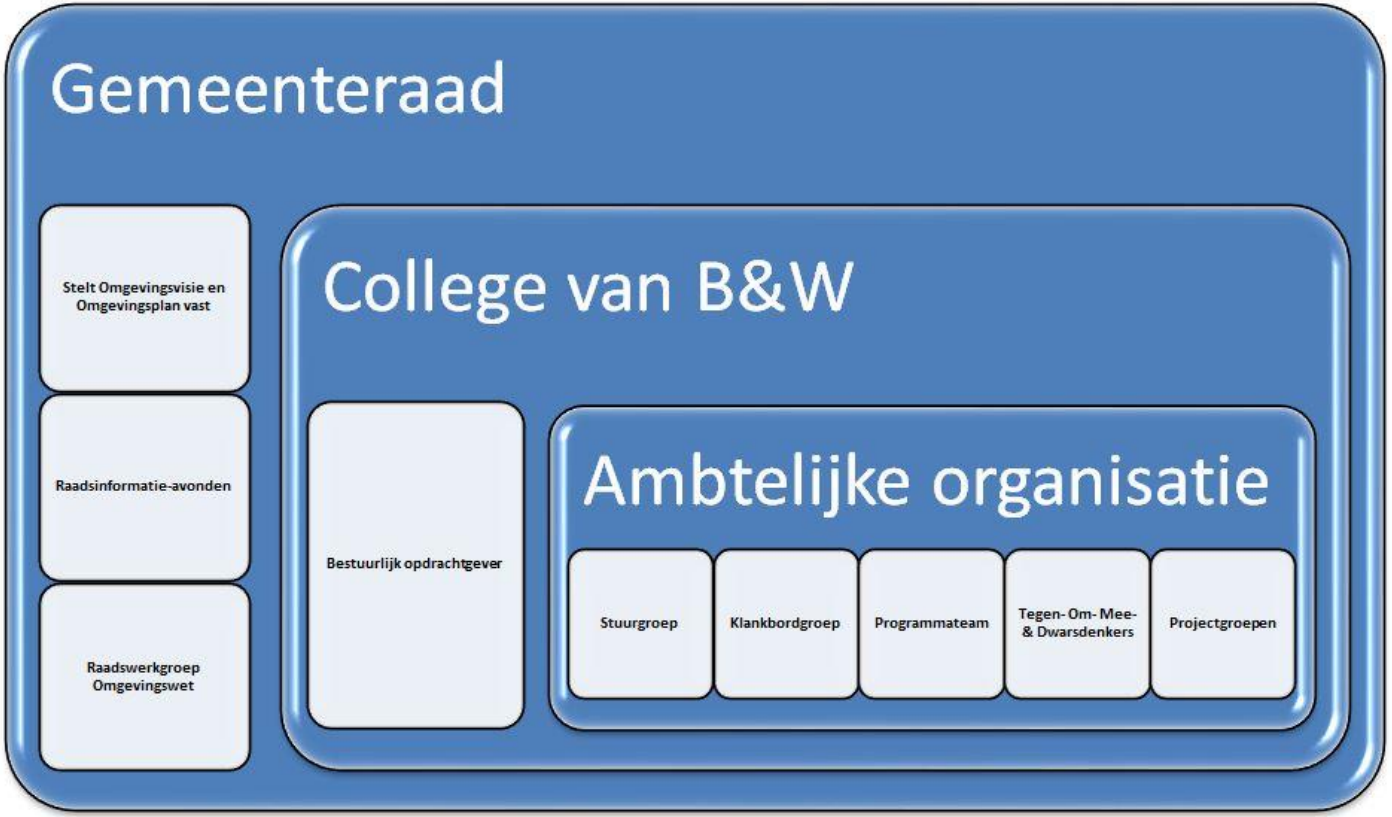

Extern netwerk

- Samenwerking regio Haaglanden
- Samenwerking in ‘gelegenheidscoalities’
- Actieve bijdrage tijdens bijeenkomsten
- VNG/UvW/IPO
- Ministerie van Infrastructuur & Milieu
- Programma Aan de slag met de Omgevingswet
- Verkenning Informatie Voorziening Omgevingswet (VIVO)
- Uitbreiding met andere stakeholders

Informeren, Opleiden & Ontwikkelen

- Bijeenkomsten, zowel intern als extern
- Raadsinformatieavond(en)
- Leerlijn Omgevingswet
- Ontwikkelingen op eigen vakgebied bijhouden

- Gezamenlijk èn zelfstandig

Invoeringsstrategieën

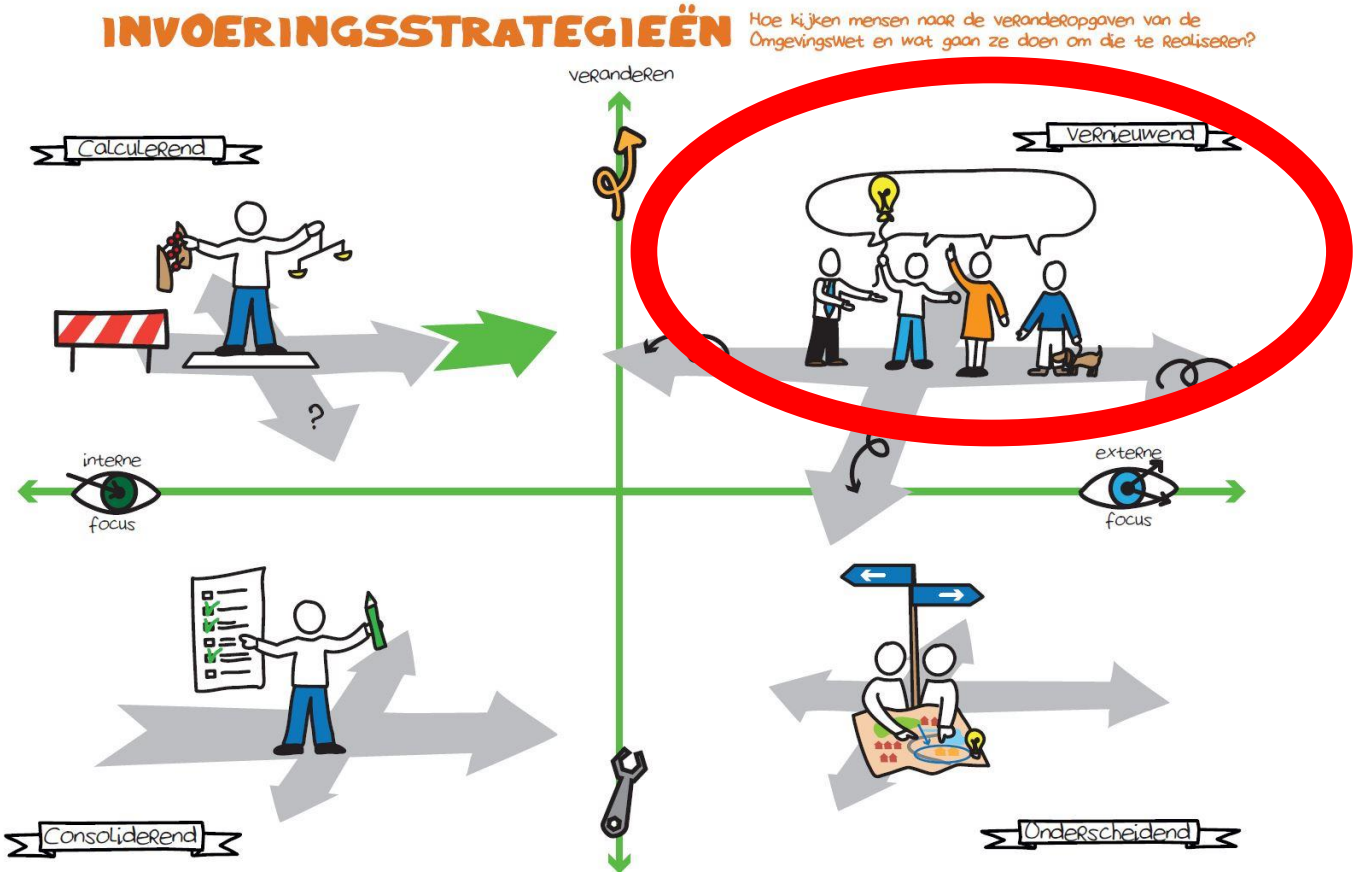

Gemeente Medemblik

Aan de slag met de Omgevingswet

Anneke van der Meer
AXON ADVISEURS

2 sporen

1. Programma Leefbaarheid

- 10 punten: visie op samenleving en leefbaarheid (o.a. identiteit, keuzes, initiatief, rollen, participatie etc.)
- Leidraad voor alle projecten
- Is onderbouwing voor waarom we het anders moeten/kunnen doen

Het vraagt ook iets:

- Werken vanuit verbinding
- Integrale benadering
- Management en leiderschap
- Procesgericht en projectmatig werken

Veel parallellen!!

2. Regionale samenwerking

- 7 gemeenten, 7 organisaties, 7 ambities en 7 veranderopgaven
- Waar gezamenlijke belangen?
- Lijn: geen goede reden om het anders te doen? Dan gezamenlijk oppakken

Soort gemeente?

Ergens tussen Type 1 en Type 2, maar zeker niet op ‘0’

Wat beweren / schrijven we?

- leefbaarheid en burgerparticipatie
- omgang met nieuwe initiatieven: faciliteren
- regeldruk verminderen
- digitale en transparante dienstverlening
- projectmatig werken

En wat doen we?

- We doen (onbewust) ook al in de geest van..
- Te weinig afstemming (afdelingen, keten)
- Moeilijk om te veranderen / geen tijd
- Geen noodzaak / we doen het toch al goed?
- DSO is er nog niet / duurt nog wel even

NB: lering sociaal domein!!

plan van aanpak

Verkenning ambities, te maken keuzes en veranderopgaven

Westfriese nuchterheid: calculeren

Westfriese droom: vernieuwen

Welke acties?

- Informeren en betrekken raad, college, organisatie
- Activeren koplopers
- Cursus: burgerparticipatie, Omgevingswet
- Opstarten pilots (gewoon beginnen)
- Gesprekken met ontwikkelaars, bouwers, architecten
- En ook met Rud, buurgemeenten etc.
- Koppeling met Organisatie ontwikkeling

Zorg voor een georganiseerde overgang!

Westland en de Omgevingswet

Nadere verkenning

Provero bijeenkomst

2015: Impactanalyse en Routekaart

Westland en de Omgevingswet

Integraal, betrouwbaar en snel

Visie, Impactanalyse en Routekaart 2015-2018

Reactie op de uitvoeringsregelgeving (Algemene Maatregelen van Bestuur)

Structuur voor samenwerking en kennisuitwisseling

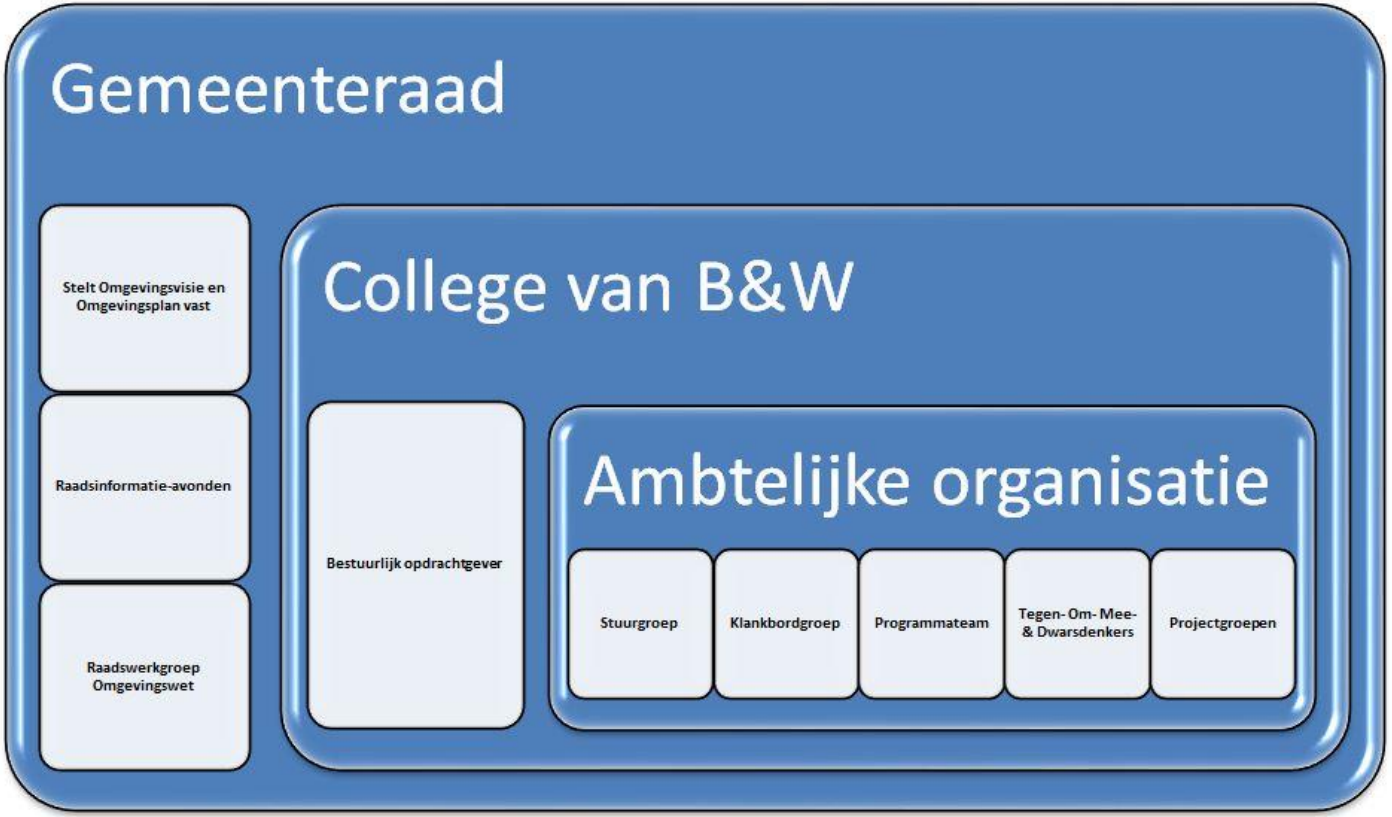

Extern netwerk

- Samenwerking regio Haaglanden
- Samenwerking in ‘gelegenheidscoalities’
- Actieve bijdrage tijdens bijeenkomsten
- VNG/UvW/IPO
- Ministerie van Infrastructuur & Milieu
- Programma Aan de slag met de Omgevingswet
- Verkenning Informatie Voorziening Omgevingswet (VIVO)
- Uitbreiding met andere stakeholders

Informeren, Opleiden & Ontwikkelen

- Bijeenkomsten, zowel intern als extern
- Raadsinformatieavond(en)
- Leerlijn Omgevingswet
- Ontwikkelingen op eigen vakgebied bijhouden

- Gezamenlijk èn zelfstandig

Invoeringsstrategieën

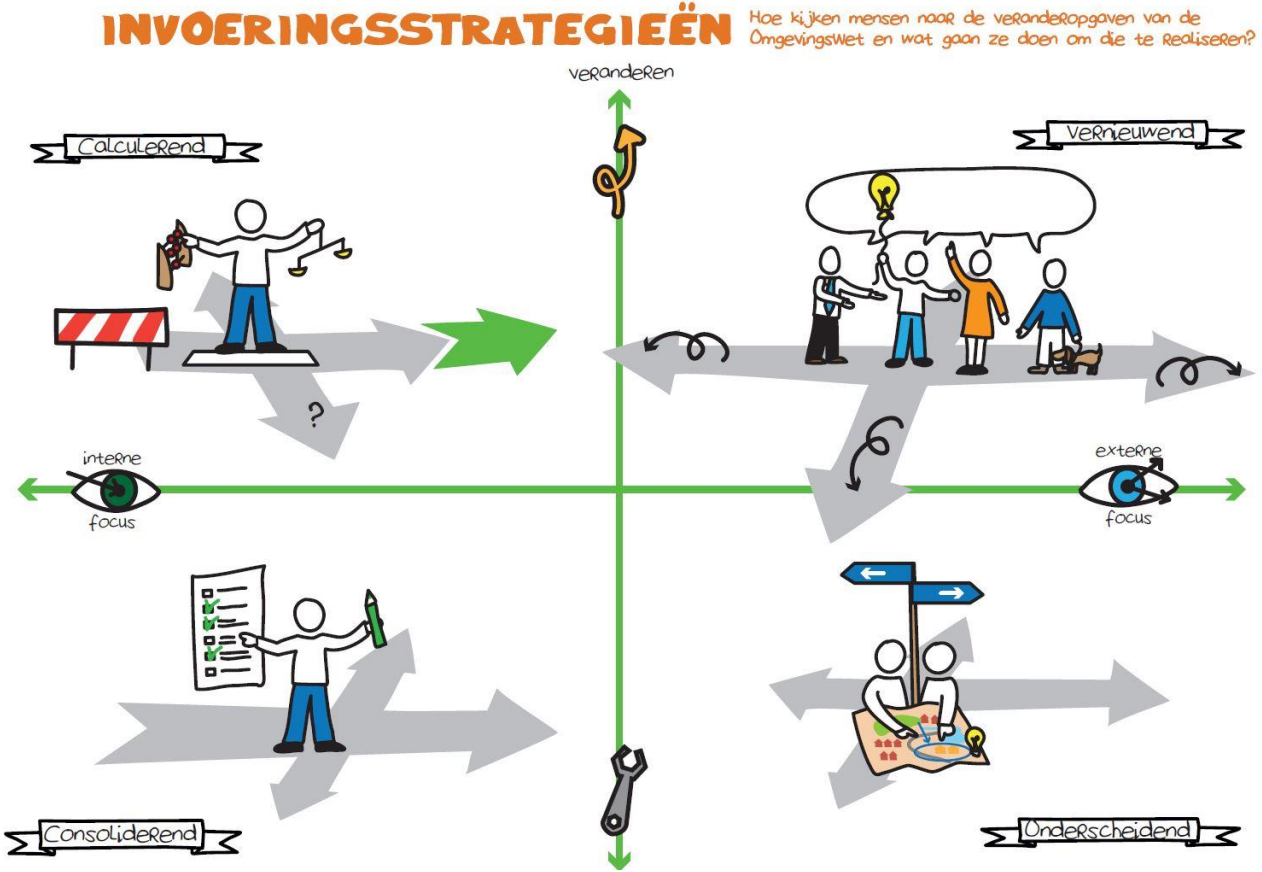

Implementatieplan

- 2015:Impactanalyse
- 2016: Plan van aanpak op hoofdlijnen
- 2016-2017: Implementatieplan met nadere uitwerking van kerninstrumenten zoals Omgevingsvisie en Omgevingsplan
- Groot denken, klein acteren, nu starten! (pilots/experimenten)

Vervolgstappen

- Stapsgewijs gezamenlijk verkennen, rollen helder krijgen en doorontwikkelen
- Opstellen Omgevingsvisie
  - Eerst: Analyse huidige visies
  - Dan: Opstellen Omgevingsvisie met gerichte participatie en vaststelling door gemeenteraad
- Opstellen Omgevingsplan
  - Ervaring opdoen met 3D Omgevingsplan /bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (Chw).